

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК: 351.77:614.44(477)

Нікітенко Раїса Петрівна

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри Хірургії, променевої діагностики,
радіаційної медицини, терапії та онкології,
Одеський національний медичний університет*

Nikitenko Raisa

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Surgery, Radiation Diagnosis,
Radiation Medicine, Therapy and Oncology
Odesa National Medical University
ORCID: 0000-0003-4214-5534*

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ
ПРОГРАМ СКРИНІНГУ В МАМОЛОГІЇ: НАПРЯМИ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ
ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF DEVELOPMENT
OF STATE SCREENING PROGRAMS IN MAMMOLOGY: DIRECTIONS
OF MODERNIZATION OF PREVENTIVE POLICY IN UKRAINE**

***Анотація.** Вступ. У статті проаналізовано організаційно-правові засади розвитку державних програм скринінгу в мамології, а також визначено напрями модернізації профілактичної політики в Україні з урахуванням викликів, що стоять перед державним управлінням у цій сфері. Визначено необхідність адаптації національної політики до європейських стандартів, а також удосконалення нормативно-правової бази та покращення координації між різними рівнями державного управління для забезпечення ефективності програм скринінгу. Наголошено на важливості*

інтеграції державних та приватних інтересів у процес модернізації профілактичної політики, забезпеченні належного фінансування та розвитку інфраструктури. Сформовано рекомендації для вдосконалення міжсекторальної взаємодії, розвитку інфраструктури для скринінгу в мамології, розширення інформаційно-просвітницької кампанії та удосконалення механізмів моніторингу.

Мета. Мета статті полягає у проведенні аналізу організаційно-правових засад розвитку державних програм скринінгу в мамології в Україні, виявленні основних викликів та перешкод на шляху їх ефективної реалізації, а також формуванні пропозицій щодо напрямів модернізації профілактичної політики з урахуванням міжнародного досвіду та інтеграції європейських стандартів в українську систему охорони здоров'я.

Матеріали і методи. У статті використано нормативно-правові акти України, які регламентують організацію скринінгу, ранньої діагностики та лікування раку молочної залози, зокрема; накази; офіційні дані та аналітичні матеріали МОЗ України і Центру громадського здоров'я щодо профілактики, ранньої діагностики та фінансування онкологічної допомоги; інформаційні матеріали українських медіа і профільних професійних платформ щодо реалізації просвітницьких проєктів, міжнародного співробітництва та фінансової підтримки галузі охорони здоров'я; а також наукові здобутки українських вчених.

У процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: **метод аналізу нормативно-правових актів** (для вивчення та систематизації чинної нормативно-правової бази України, що регламентує організацію скринінгу, ранньої діагностики та лікування раку молочної залози); методи аналізу та узагальнення (для узагальнення інформації з наукових джерел та інформаційних ресурсів щодо ефективності реалізації державної політики у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями); методи співвіднесення та узагальнення

(для виявлення новітніх тенденцій до формування та реалізації державної політики розвитку програм скринінгу в мамології в сфері охорони здоров'я в Україні); метод системного підходу (для формування висновків щодо сучасних тенденцій, проблем та перспектив державної політики у сфері скринінгу та лікування раку молочної залози); методи логічного узагальнення (для обґрунтування висновків та результатів дослідження).

Результати. У результаті проведеного дослідження виявлено, що в Україні існують суттєві проблеми, які обмежують ефективність програм скринінгу раку молочної залози. Головними з них є обмежені ресурси, нерівний доступ до медичних послуг, недостатня інституційна спроможність та потреба в адаптації державної політики до європейських стандартів. Для подолання цих викликів необхідно здійснити модернізацію нормативно-правової бази, покращити фінансування та інфраструктуру, а також забезпечити кращу координацію між органами влади та медичними установами. Представлено основні рекомендації щодо вдосконалення профілактичної політики, зокрема: інтеграція України до європейського профілактичного простору, врахування соціально-економічних, культурних та географічних факторів при розробці програм, розвиток механізмів моніторингу та оцінки ефективності програм скринінгу на основі достовірних даних. Програми повинні враховувати специфіку правового режиму воєнного стану та бути адаптованими до потреб населення.

Перспективи. Перспективи, що впливають із отриманих результатів дослідження, окреслюють кілька важливих напрямів подальшого розвитку державної політики у сфері скринінгу раку молочної залози в Україні. Це стосується розширення програм організованого скринінгу з урахуванням потреб різних соціально-демографічних груп. Актуальним є поглиблення процесу адаптації європейських стандартів та інтеграція України до європейського профілактичного простору, зокрема в

межах реалізації положень Європейського плану боротьби з раком, що сприятиме гармонізації національних підходів до скринінгу з міжнародними практиками та забезпечить підвищення якості діагностики, лікування та догляду. Подальший розвиток сучасних механізмів моніторингу та оцінки ефективності програм дозволить забезпечити більш якісне управління на основі достовірних даних і своєчасного аналізу результатів. Посилення інформаційно-просвітницької роботи сприятиме підвищенню обізнаності населення про важливість регулярного скринінгу, що допоможе подолати наявні культурні, соціальні та інформаційні бар'єри. Одночасно перспективним є впровадження інноваційних технологій, зокрема мобільних застосунків, телемедицини та рішень на основі штучного інтелекту, які можуть значно підвищити доступність і ефективність скринінгових програм. Збільшення інвестицій в інфраструктуру та запровадження нових моделей фінансового забезпечення, що дозволить гарантувати сталість і надійність реалізації державних програм. Сукупність цих заходів сприятиме створенню ефективної, стійкої системи профілактики раку молочної залози в Україні, заснованої на доказових підходах, міжнародних стандартах та адаптованій до національних особливостей.

Ключові слова: державна політика, державні програми, скринінг в мамології, профілактична політика, модернізація охорони здоров'я, організаційно-правові засади, профілактика онкологічних захворювань.

Summary. Introduction. The article analyzes the organizational and legal principles of the development of state screening programs in mammology, as well as defines the directions of modernization of preventive policy in Ukraine, taking into account the challenges facing the state administration in this area. The need to adapt national policy to European standards, as well as improving the regulatory framework and improving coordination between different levels of

public administration to ensure the effectiveness of screening programs, has been determined. The importance of integration of state and private interests into the process of modernization of preventive policy, ensuring proper financing and infrastructure development is emphasized. Recommendations for improving intersector interaction, infrastructure development for mammology, expansion of information and educational campaign and improvement of monitoring mechanisms are formed.

Purpose. The purpose of the article is to analyze the organizational and legal bases of the development of state screening programs in mammology in Ukraine, to identify the main challenges and obstacles to their effective implementation, as well as to form proposals for the directions of modernization of preventive policy, taking into account international experience and integration of European standards into the Ukrainian health care system.

Materials and methods. The research materials are the works of foreign scientists and experts who deal with the problems of implementing screening programs in the field of mammology and exploring the impact of European Union policy on national breast cancer prevention strategies.

The following scientific methods were used in the course of the study: analysis, synthesis and generalization (to study documents and official reports, such as recommendations of the European Commission, a joint research center of the EU, etc. on screening and treatment of breast cancer); system approach method (to evaluate the efficiency of screening programs, identify key performance indicators, as well as analyze their impact on mortality reduction and improve the quality of life of patients;); evidence methods (for the use of scientifically sound data in the development of recommendations and methodological approaches that have confirmed their effectiveness in practice;); Methods of correlation and generalization (to identify the latest tendencies for the formation and implementation of policy on the development of national screening programs in mammology in the field of health care); Methods of logical

generalization (to substantiate the conclusions and results of the study).

Results. The article uses the normative legal acts of Ukraine, which regulate the organization of screening, early diagnosis and treatment of breast cancer, in particular; orders; official data and analytical materials of the Ministry of Health of Ukraine and the Center for Public Health on the prevention, early diagnosis and financing of cancer assistance; information materials of Ukrainian media and profile professional platforms on the implementation of educational projects, international cooperation and financial support for the health care industry; as well as scientific achievements of Ukrainian scientists.

The following scientific methods were used in the study of the research: the method of analysis of normative legal acts (for the study and systematization of the current normative legal framework of Ukraine, which regulates the organization of screening, early diagnosis and treatment of breast cancer); methods of analysis and generalization (to summarize information from scientific sources and information resources on the effectiveness of the implementation of state policy in the field of combating cancer); Methods of correlation and generalization (to identify the latest tendencies for the formation and implementation of the state policy of development of screening programs in mammology in the field of health care in Ukraine); systematic approach method (to formulate conclusions about current trends, problems and prospects of state policy in the field of screening and treatment of breast cancer); Methods of logical generalization (to substantiate the conclusions and results of the study).

Perspectives. The prospects arising from the results of the study outline several important areas of further development of state policy in the field of breast cancer screening in Ukraine. This concerns the expansion of organized screening programs taking into account the needs of different socio-demographic groups. It is urgent to deepen the process of adaptation of European standards and the integration of Ukraine into the European preventive space, in particular, within the framework of the implementation of the provisions of the European Cancer

Plan, which will help to harmonize national approaches to screening with international practices and will improve the quality of diagnosis, treatment and care. Further development of modern mechanisms for monitoring and evaluating programs will allow better management based on reliable data and timely analysis of results. Increasing information and educational work will help to raise awareness of the population about the importance of regular screening, which will help to overcome available cultural, social and information barriers. At the same time, the introduction of innovative technologies, including mobile applications, telemedicine and solutions based on artificial intelligence, which can significantly increase the availability and efficiency of screening programs, is promising. Increasing investments in infrastructure and introducing new financial support models, which will guarantee the sustainability and reliability of government programs. The set of these measures will help to create an effective, stable breast cancer prevention system in Ukraine, based on evidence, international standards and adapted to national features.

Key words: *state policy, state programs, screening in mammology, preventive policy, healthcare modernization, organizational and legal principles, prevention of cancer.*

Постановка проблеми. Зростання онкологічної захворюваності в Україні та світі є серйозним викликом для систем охорони здоров'я. За даними міжнародних і національних джерел, рак молочної залози є провідною причиною смертності серед жінок працездатного віку, що обумовлює необхідність формування ефективних державних політик профілактики, ранньої діагностики та лікування цього захворювання. Запровадження організованих програм скринінгу зарекомендувало себе як ефективний підхід до зниження смертності від раку молочної залози, що підтверджується практикою країн ЄС та рекомендаціями ВООЗ. В Україні впровадження сучасних моделей скринінгу раку молочної залози стикається

з проблемами, пов'язаними з обмеженими ресурсами, нерівністю доступу до медичних послуг, недостатньою інституційною спроможністю та необхідністю адаптації національної політики до європейських стандартів. Ситуація ускладнюється також значним навантаженням на систему охорони здоров'я в умовах воєнного стану, що зумовлює необхідність посилення профілактичних заходів для забезпечення здоров'я населення.

Актуальність дослідження зумовлена нещодавнім оновленням нормативно-правової бази України, зокрема прийняттям нових документів, що регламентують стандарти медичної допомоги у сфері боротьби з раком молочної залози. Це включає впровадження оновлених стандартів щодо діагностики, лікування та скринінгу, що дозволяє вдосконалити клінічні маршрути пацієнток, а також створює можливості для організованих програм скринінгу на національному рівні. Важливим кроком є інтеграція України до європейського профілактичного простору відповідно до положень Європейського плану боротьби з раком (2021) і рекомендацій Європейського комітету з якості та безпеки скринінгу раку молочної залози. Втім, попри позитивні тенденції, залишається низка управлінських, організаційних і нормативних проблем, пов'язаних із адаптацією європейських практик до українських умов, забезпеченням сталості фінансування, формуванням інфраструктури для скринінгу, міжсекторальною взаємодією, інформуванням населення тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень щодо формування та реалізації державної політики розвитку програм скринінгу в мамології як складової профілактики у сфері охорони здоров'я свідчить, що існує потреба в комплексному підході до впровадження організованих популяційних програм, які враховують соціально-економічні, культурні та географічні фактори. Зокрема, важливим є інтеграція міжнародних стандартів і рекомендацій, а також підтримка з боку європейських ініціатив, що орієнтовані на зниження рівня смертності від раку молочної залози через

раннє виявлення захворювання. Дана проблематика є предметом багатьох українських дослідників, які систематично аналізують ефективність існуючих програм скринінгу та профілактики раку молочної залози в Україні, а також визначають можливі шляхи вдосконалення системи раннього виявлення цього захворювання. Переважно, дослідження зосереджуються на різних аспектах, зокрема: порівняльному аналізі підходів до профілактики в Європі та Україні [7]; особливостях реалізації державної політики надання медичної допомоги при онкологічних захворюваннях в Україні [4]; аналізі нормативно-правового забезпечення та організації медичної допомоги при онкологічних захворюваннях на рак молочної залози [17]; особливостях державного управління у наданні онкологічної допомоги населенню [8]. Є дослідження, які стосуються аналізу результативності програм профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями, удосконалення організаційної структури, підвищення координації між рівнями влади та медичними установами, реформування фінансування, розвитку міжсекторальної співпраці для зниження соціальних бар'єрів, забезпечення широкого доступу населення до профілактичних послуг [5; 6]. Втім, проблема організації та ефективної реалізації державних програм скринінгу в мамології, зокрема в умовах актуальних змін нормативно-правової бази та необхідності гармонізації національної політики з європейськими стандартами, потребує подальших наукових досліджень.

Мета статті – проаналізувати організаційно-правові засади розвитку державних програм скринінгу в мамології в Україні, виявити основні виклики та перешкоди на шляху їх ефективної реалізації, а також сформулювати пропозиції щодо напрямів модернізації профілактичної політики з урахуванням міжнародного досвіду та інтеграції європейських стандартів в українську систему охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Наявна нормативно-правова база створює передумови для впровадження та реалізації організованих програм скринінгу в мамології як складової профілактики в сфері охорони здоров'я. Правове регулювання заходів з профілактики, ранньої діагностики та моніторингу злоякісних новоутворень в Україні ґрунтується на низці законодавчих актів та урядових рішень, які визначають засади організації скринінгових програм і надання медичних послуг пацієнтам із підвищеним ризиком онкологічних захворювань. Зокрема, положення оновленого Наказу Міністерства охорони здоров'я України №1480 від 23 серпня 2024 року «Про забезпечення скринінгу і ранньої діагностики окремих видів раку та моніторингу стану здоров'я пацієнтів з груп ризику» формують сучасну нормативну рамку для впровадження таких заходів. Цей документ розроблено на виконання вимог ст. 41 Закону України «Про систему громадського здоров'я», а також статей 35⁻¹ та 35⁻² Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», які встановлюють принципи організації профілактичних заходів та системи громадського здоров'я. Крім того, він реалізує окремі положення рішення Ради національної безпеки і оборони України від 22 грудня 2023 року «Щодо профілактики, ранньої діагностики та лікування злоякісних новоутворень», затвердженого Указом Президента України №842/2023 [13].

Порядок скринінгу і ранньої діагностики раку молочної залози та моніторингу стану здоров'я пацієнток з груп ризику (далі – Порядок) можна розглядати як формування важливого напрямку до посилення інституційних спроможностей системи громадського здоров'я України у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями, а також як елемент інтеграції України в європейський простір з розвитку профілактичної складової [12]. Прийняття цього Порядку є важливим етапом модернізації державної політики у сфері профілактики онкологічних захворювань та гармонізації підходів з

європейськими рекомендаціями, зокрема в рамках Європейського плану боротьби з раком [12].

Важливу роль у зменшенні захворюваності та смертності від раку молочної залози відіграють первинна та вторинна профілактика. Ці етапи медичного догляду допомагають знизити ризик розвитку захворювання, а також сприяють його ранньому виявленню та лікуванню. Первинна профілактика направлена на запобігання розвитку раку молочної залози шляхом усунення або зниження факторів ризику. На цьому етапі важливу роль відіграє інформування жінок про здоровий спосіб життя та профілактичні заходи, які допомагають знизити ймовірність розвитку онкологічного захворювання. Для молодших жінок (21-29 років) основним профілактичним заходом є опитування щодо факторів ризику та симптомів раку молочної залози. Для жінок у віці від 30 до 49 років також проводиться опитування щодо факторів ризику, яке здійснюється кожні два роки. Для групи жінок 30-49 років проводиться щорічне опитування щодо симптомів, що можуть свідчити про рак молочної залози [12].

Вторинна профілактика зосереджена на ранньому виявленні захворювання серед жінок, які можуть не мати явних симптомів раку, але підпадають під ризик розвитку цієї патології. Суть вторинної профілактики полягає в регулярному скринінгу для виявлення захворювання на ранніх стадіях, що значно підвищує ефективність лікування. Жінки вікової групи 50-69 років підлягають популяційному скринінгу на рак молочної залози, що включає огляд та направлення на мамографію кожні два роки. Група жінок 40-49 років також підлягають регулярному скринінгу кожні два роки, включаючи огляд та мамографію [12]. Отже, первинна та вторинна профілактика раку молочної залози є основними стратегічними напрямками в боротьбі з онкологічними захворюваннями серед жінок. Вони сприяють зниженню захворюваності та смертності від цього виду раку, оскільки

дозволяють вчасно виявляти фактори ризику, симптоми та самі пухлини на ранніх стадіях, що дозволяє значно покращити прогноз лікування.

Основними напрями первинної профілактики є: консультування та інформаційно-просвітницька діяльність (надання інформації про поведінкові, соціальні та медичні ризики розвитку раку молочної залози із використанням можливостей електронної системи охорони здоров'я, ЗМІ, соціальних мереж тощо); інформування населення (популяризація знань про фактори ризику, важливість самообстеження молочних залоз, необхідність періодичних медичних оглядів і скринінгових обстежень за допомогою різних джерел комунікації); виявлення факторів ризику (проведення опитування та заповнення анамнестичних анкет); клінічне обстеження (під час профілактичних оглядів та візитів); медична маршрутизація [12].

Вторинна профілактика раку молочної залози (далі – РМЗ) спрямована на раннє виявлення захворювання, виявлення жінок із факторами ризику, проведення консультативної, інформаційно-просвітницької роботи та організацію скринінгових заходів серед цільових груп населення. До методів вторинної профілактики РМЗ належать: консультування та інформаційно-просвітницька діяльність щодо раннього виявлення РМЗ (надання інформації та проведення просвітницької роботи); виявлення жінок із факторами ризику; огляд та пальпація молочних залоз; проведення популяційного скринінгу, в тому числі серед жінок групи ризику; моніторинг стану здоров'я пацієнток із груп ризику; своєчасне перенаправлення пацієнток до надавача спеціалізованої онкологічної медичної допомоги [12].

В умовах зростання онкологічної захворюваності в Україні та підвищених вимог до якості профілактичних програм, оновлений Стандарт медичної допомоги «Рак молочної залози» (далі – Стандарт), затверджений наказом МОЗ України №195 від 03.02.2025 року, відіграє ключову роль у модернізації державної політики скринінгу і контролю цієї патології.

Документ є інструментом гармонізації національних підходів із Європейським планом боротьби з раком (2021), а також із Європейськими рекомендаціями щодо скринінгу та діагностики раку молочної залози (ECIBC) [18].

Прийняття нового Стандарту відображає перехід до уніфікованих клінічних протоколів, які забезпечують доказовість, пацієнтоцентричність і європейську інтеграцію. Визначено клінічні маршрути пацієнток, підходи до виявлення, діагностики, лікування і диспансерного спостереження при раку молочної залози. Цей документ забезпечує узгодження національних практик із завданнями Європейського плану боротьби з раком, який передбачає досягнення 90% охоплення скринінгом жінок цільових вікових груп до 2025 року. Стандарт закладає підґрунтя для персоналізації скринінгових стратегій шляхом: розмежування підходів для груп різного ризику (високий, середній, низький); врахування індивідуальних факторів ризику, таких як наявність мутацій BRCA1/2, сімейний анамнез, щільність тканини молочної залози, анамнез атипової гіперплазії; впровадження концепції стратифікованого скринінгу, аналогічної підходам у міжнародних дослідженнях MyPeBS (Personalized Breast Screening) і FILTERED, що дозволяє оптимізувати частоту, метод (мамографія, МРТ, УЗД) і тривалість скринінгу [18].

Важливою інновацією є акцент на цифровізації процесів скринінгу та моніторингу. Стандарт передбачає: використання електронних медичних записів для документування даних скринінгу; застосування цифрових інструментів моніторингу, звітності та обміну інформацією між рівнями медичної допомоги; інтеграцію скринінгових даних до Національного канцер-реєстру України, створеного відповідно до наказу МОЗ №10 від 22.01.1996 року [18]. Ці інструменти сприяють формуванню єдиної інформаційної екосистеми, що забезпечує прозорість, контроль якості та можливість відстеження континууму догляду (від скринінгу до лікування і

диспансерного нагляду). Оновлений стандарт корелює із завданнями Європейського плану боротьби з раком (2021), European Breast Guidelines (ECIBC), а також міжнародними проєктами MyPeBS, FILTERED, JA PreventNCD, які спрямовані на впровадження персоналізованого скринінгу, зниження нерівностей у доступі до профілактики та посилення доказової основи програм [18]. Це підтверджує поступову інтеграцію України у загальноєвропейський простір контролю неінфекційних захворювань.

Національний канцер-реєстр України було створено на виконання наказу МОЗ України від 22.01.1996 року №10, яким визначено забезпечення єдиного державного обліку хворих на злоякісні новоутворення з метою організації моніторингу рівнів захворюваності та смертності від онкологічних хвороб, аналізу тенденцій їх поширеності, розробки прогнозів, планування профілактичних і лікувально-діагностичних заходів [14].

Запровадження Національного канцер-реєстру стало першим кроком до централізації та систематизації обліку онкологічної захворюваності в Україні. До 1996 року облік випадків раку здійснювався фрагментарно на регіональному рівні без єдиних стандартів і координації. Реєстр був створений для забезпечення: достовірного і повного обліку усіх випадків злоякісних новоутворень; моніторингу епідеміологічної ситуації, аналізу динаміки захворюваності та смертності; інформаційного забезпечення розробки і реалізації національних профілактичних, діагностичних і лікувальних програм [14].

Центральним органом, відповідальним за збір, аналіз і зберігання даних, було визначено Національний інститут раку, що координував взаємодію з онкологічними диспансерами, лікувальними закладами і лабораторіями. З моменту створення канцер-реєстр став основою для: формування національних програм боротьби з онкологічними захворюваннями; оцінки ефективності скринінгових програм, зокрема

мамографічного скринінгу раку молочної залози; гармонізації національних підходів із міжнародними стандартами, зокрема рекомендаціями. Використання міжнародних класифікацій дозволило забезпечити порівнянність українських даних із європейськими й світовими епідеміологічними показниками [14].

Сьогодні Національний канцер-реєстр України є ключовим елементом моніторингу та оцінки політик контролю онкозахворювань. Це закріплено в Національній стратегії контролю злоякісних новоутворень на період до 2030 року (далі – Стратегія), яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 серпня 2024 р. № 730-р [15].

Стратегія включає комплекс цілей, завдань, принципів і пріоритетів, що визначають довгострокові орієнтири політики у певній сфері та окреслюють основні шляхи їх досягнення. У сфері громадського здоров'я стратегічні документи відіграють ключову роль, оскільки вони задають рамки для системних і скоординованих дій, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, профілактику захворювань і зниження нерівностей в охороні здоров'я. Її завданням є підвищення ефективності національної онкологічної служби та узгодженість підходів України з сучасними європейськими практиками, закріпленими в Європейському плані боротьби з раком та інших глобальних ініціативах (наприклад, European Cancer Initiative) [10]. З огляду на глобальні тенденції, сучасні стратегії в онкології базуються на кількох ключових принципах: доказовість і наукова обґрунтованість заходів, міжсекторальна взаємодія, орієнтація на потреби пацієнтів, забезпечення рівного доступу до послуг та цифрова трансформація. Особливої уваги набувають питання впровадження стратифікованих програм скринінгу, персоналізації профілактики та лікування, а також інтеграції систем моніторингу і оцінки ефективності [10].

Аналіз Стратегії надав можливість виявити основні напрямки, які можна врахувати у державних програмах скринінгу мамології з

урахуванням конкретних проблем, зазначених у документі, і адаптацію їх до заходів профілактики та ранньої діагностики раку молочної залози: соціально-інформаційні проблеми (низька обізнаність населення та частини медиків, відсутність системної маршрутизації пацієнтів, надання постійної психологічної допомоги тощо); медико-організаційні проблеми (пізня діагностика, недосконала система оцінки якості діагностики та лікування, дефіцит спеціалізованих кадрів); урахування впливу соціально-економічних та геополітичних чинників (високі витрати на лікування та практика неформальних платежів, ускладнений доступ до медичних послуг у прифронтових територіях тощо); епідеміологічні та зовнішні виклики (врахувати наслідки пандемій для скринінгових програм, включати механізми для відновлення та посилення скринінгу, використовувати нові цифрові технології та телемедицину) [10].

Визначення стратегічних цілей у сфері охорони здоров'я є необхідною умовою для розробки та ефективного впровадження державних програм скринінгу раку молочної залози. Кожна з цих цілей відіграє важливу роль у забезпеченні комплексного підходу до профілактики, раннього виявлення, лікування та реабілітації, зокрема [10]:

1. Формування спроможної мережі закладів охорони здоров'я. Розбудова належної інфраструктури є основою для запровадження програм скринінгу. Важливими передумови для досягнення охоплення населення скринінгом є достатня кількість мамографічних установок, наявність підготовлених лікарів-мамологів і радіологів, а також забезпечення доступу до якісних діагностичних та лікувальних послуг [10].

2. Запровадження багаторівневої системи профілактики. Комплексна профілактика повинна поєднувати медичні огляди, освітні заходи та стратегії зниження факторів ризику. Підвищення обізнаності населення щодо здорового способу життя, включно зі зниженням поширеності

шкідливих звичок, контролем ваги та раціональним харчуванням, є складовою частиною багаторівневої профілактики [10].

3. Підвищення рівня раннього виявлення онкологічних захворювань. Реалізація ефективних скринінгових програм напрядує ранньому виявленню раку молочної залози, в тому числі через проведення інформаційних кампаній, що формують позитивне ставлення до профілактичних оглядів серед жіночого населення [10].

4. Забезпечення паліативної, психологічної та реабілітаційної допомоги. Існує потреба в розбудові системи паліативної допомоги для пацієнток із пізніми стадіями захворювання [10].

5. Удосконалення збору та аналізу медичної статистики. Функціонування надійних реєстрів та систем моніторингу є основою для оцінки результативності програм скринінгу. Аналіз епідеміологічних даних дозволяє своєчасно коригувати стратегії профілактики, ідентифікувати групи ризику та вдосконалювати підходи до скринінгу на основі отриманих доказів [10].

6. Підвищення рівня професійної підготовки медичних працівників. Якість скринінгу значною мірою залежить від кваліфікації персоналу. Постійне удосконалення освітніх програм, підвищення кваліфікації мамологів, радіологів і медичних працівників первинної ланки сприятиме підвищенню точності діагностики й ефективності програм раннього виявлення [10].

7. Стимулювання наукових досліджень у сфері онкології. Розвиток наукових досліджень є ключовим для вдосконалення технологій скринінгу, впровадження інноваційних підходів, зокрема штучного інтелекту, а також для поглибленого розуміння факторів ризику [10].

Впровадження зазначених цілей дозволить досягти таких результатів як: зниження рівня смертності та підвищення тривалості життя за рахунок ранньої діагностики та своєчасного лікування; збільшення частки випадків

раку молочної залози, виявлених на ранніх стадіях, що є безпосереднім індикатором ефективності скринінгу; покращення якості надання медичних послуг через впровадження сучасних стандартів діагностики і лікування [10]. Для системного вдосконалення програм скринінгу та забезпечення їх відповідності стратегічним цілям профілактики онкозахворювань доцільно розглянути механізми вирішення проблем і напрямки покращення, що узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1

Механізм вирішення проблем та удосконалення державних програм скринінгу раку в мамології в Україні

Проблеми	Механізми вирішення	Ключові напрями вдосконалення
Обмежені ресурси	Збільшення державних інвестицій в обладнання для скринінгу та навчання медичних працівників	Оновлення фінансування для медичних установ та обладнання
Нерівність доступу до медичних послуг	Створення спеціалізованих мобільних бригад для надання медичних послуг в малонаселених регіонах	Розширення доступу до медичних послуг для сільських та віддалених районів
Недостатня інституційна спроможність	Покращення координації між органами влади та медичними установами	Вдосконалення управлінських механізмів у системі охорони здоров'я
Необхідність адаптації політики до європейських стандартів	Прийняття нових стандартів діагностики, лікування та скринінгу згідно з вимогами Європейського плану боротьби з раком	Гармонізація національної політики з міжнародними стандартами
Вплив воєнного стану	Впровадження дистанційних консультацій та телемедицини для забезпечення доступу до медичних послуг під час воєнного стану	Адаптація процесу надання медичних послуг до умов воєнного стану
Розширення інфраструктури та доступності програм	Розробка та реалізація мобільних програм для раннього виявлення раку молочної залози	Розширення інфраструктури для скринінгу у віддалених та сільських районах
Інформаційно-просвітницька кампанія	Проведення масштабних інформаційних кампаній	Підвищення обізнаності громадян про важливість

	серед населення про важливість регулярного скринінгу та доступних послуг	скринінгу раку молочної залози
Міжсекторальна взаємодія	Співпраця між державними, громадськими та приватними секторами для забезпечення комплексного підходу до реалізації програм	Формування міжвідомчих робочих груп для вирішення організаційних та правових проблем
Нормативно-правова база	Оновлення законодавства, прийняття нових стандартів медичної допомоги.	Вдосконалення нормативно-правової бази в контексті скринінгу з урахування міжнародних вимог та європейських стандартів
Технічне оснащення та освіта медичних працівників	Інвестування в новітні технології для скринінгу та створення центрів для підвищення кваліфікації лікарів	Підвищення рівня освіти медичних працівників у галузі скринінгу

Джерело: складено автором на основі узагальнення джерел [1-19]

Рамковий договір між Урядом України та Урядом Французької республіки щодо офіційної підтримки проекту з модернізації діагностики та лікування раку молочної залози був підписаний 11 червня 2024 року. Верховна Рада України ратифікувала його 17 вересня 2024 року, і він набрав чинності 20 грудня 2024 року [16].

У межах Рамкового договору між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо офіційної підтримки проекту з модернізації діагностики та лікування раку молочної залози реалізуються такі ключові ініціативи: оснащення медичних закладів сучасним обладнанням, професійна підготовка медичного персоналу, співпраця з міжнародними партнерами. Франція надає Україні пільговий кредит у розмірі 11,62 млн євро для фінансування проекту. Ці кошти спрямовані на закупівлю сучасного обладнання, яке буде встановлено в українських медичних закладах. Це дозволить значно покращити ранню діагностику раку молочної залози, що є критично важливим для ефективного лікування та підвищення

шансів на одужання пацієнток. Окрім постачання обладнання, проєкт передбачає навчання українських медичних працівників. Французькі експерти з онкології та медичної візуалізації проведуть тренінги для українських фахівців, щоб забезпечити ефективне використання нових мамографів та впровадження передових методик діагностики і лікування раку молочної залози [19].

У рамках проєкту укладено додаткову домовленість між Міністерством охорони здоров'я України та компанією Philips Medical Systems Nederland B.V. Ця домовленість спрямована на розширення доступу до сучасних технологічних послуг з діагностики та лікування, зокрема шляхом забезпечення медичних закладів системами магнітно-резонансної томографії. Це стосується онкологічних лікарень, обласних та міських лікарень інтенсивного лікування, а також найбільших спеціалізованих дитячих лікарень. Цей проєкт є важливим напрямом у зміцненні української системи охорони здоров'я, особливо в умовах правового режиму воєнного стану та руйнування медичної інфраструктури. Завдяки підтримці Франції, Україна отримує можливість покращити якість медичної допомоги та забезпечити доступ до сучасної діагностики та лікування для жінок [11].

Онкологічні захворювання залишаються однією з провідних причин смертності у світі, що зумовлює нагальність підвищення ефективності заходів профілактики, раннього виявлення та епідеміологічного моніторингу. В Україні щорічно реєструється понад 100 тисяч нових випадків раку. За даними Національного канцер-реєстру України, у 2023 році було зареєстровано 110 022 нові випадки злоякісних новоутворень (52 626 - серед чоловіків, 57 396 - серед жінок), а на початку 2024 року під наглядом перебувало понад 1,15 млн пацієнтів із діагнозом онкологічного захворювання [3].

Найпоширенішими формами раку в Україні є рак молочної залози, шкіри та шийки матки серед жінок; рак легень, шкіри та простати серед

чоловіків. Високою є також захворюваність на колоректальний рак серед обох статей. Водночас проблема пізньої діагностики онкологічних хвороб залишається актуальною: у 2023 році 17,6% нововиявлених випадків припадали на III стадію хвороби, а 20,8% вже на IV стадію. Основними інструментами для раннього виявлення злоякісних новоутворень є скринінг і рання діагностика. Скринінг передбачає обстеження безсимптомних осіб із метою виявлення захворювань на ранніх стадіях, що є економічно доцільним на рівні системи охорони здоров'я. Рання діагностика, натомість, здійснюється при наявності клінічних симптомів незалежно від віку і статі пацієнта [3].

В Україні посилено фінансування онкологічної допомоги та впроваджено новий порядок скринінгу. З січня 2025 року в Україні набув чинності новий порядок скринінгу та ранньої діагностики раку шийки матки, молочних залоз і колоректального раку. Послуги з раннього виявлення та лікування онкологічних захворювань є безоплатними в межах Програми медичних гарантій. У 2025 році бюджет Програми медичних гарантій на онкологічну допомогу становить понад 6,4 млрд грн. Зокрема, передбачено: 2,4 млрд грн на хіміотерапію; 2,75 млрд грн на радіологічну терапію; понад 1,2 млрд грн на лікування та супровід пацієнтів із гематологічними й онкогематологічними захворюваннями [9].

У 2024 році за онкопакетами було законтрактовано 113 медичних закладів [9].

В Україні у 2024 році запущено просвітницький проєкт «ОнкоПросвіта», спрямований на підвищення обізнаності населення щодо профілактики, діагностики та лікування онкологічних захворювань. Ініціатива реалізується громадською організацією «Центр дієвих рішень» за участі провідних онкологів, пацієнтів у ремісії та психонкологів. У межах проєкту створено понад 20 інформаційних відео та анімаційних роликів, які допоможуть подолати суспільні бар'єри щодо профілактичних обстежень і

лікування раку. Акцент зроблено на популяризацію культури регулярних чекапів для раннього виявлення онкозахворювань, що підвищує шанси на успішне лікування. Проєкт має на меті допомогти українцям навіть в умовах воєнного стану та навчитися дбати про своє здоров'я і зменшити смертність від раку шляхом підвищення поінформованості [2].

Жінки в Україні, що мають діагноз рак молочних залоз, мають право на безкоштовне лікування в Національному інституті раку (далі – НІР), який уклав договір з Національною службою здоров'я України. В рамках цього договору, НІР надає пацієнткам доступ до 16 пакетів медичних послуг, що включають не лише консультаційні послуги, але й необхідні діагностичні обстеження, терапевтичні процедури та хірургічні втручання. Цей механізм забезпечує доступ до комплексної медичної допомоги на всіх етапах лікування, починаючи від раннього виявлення захворювання до проведення операцій та подальшої реабілітації. Такі ініціативи сприяють покращенню доступності медичних послуг для пацієнтів та забезпечують виконання основних принципів соціальної справедливості в охороні здоров'я, гарантуючи всім громадянам право на якісне лікування незалежно від їхнього соціально-економічного статусу. Щоб допомогти пацієнткам отримати інформацію про безкоштовне лікування раку молочних залоз, в Україні запустили чат-бот в Telegram «Лікуйся». Він створений для того, щоб жінки могли отримати швидко і точну інформацію про доступні послуги, необхідні обстеження, госпіталізацію та багато іншого. Проєкт чат-бота «Лікуйся» був реалізований за підтримки Міністерства охорони здоров'я України та Національної служби здоров'я України. Мета проєкту - забезпечити доступність інформації для пацієнтів і підвищити ефективність отримання медичних послуг у лікуванні раку молочних залоз. За допомогою цього інноваційного інструменту жінки можуть отримати актуальні відомості про процедури, що входять до безкоштовного пакету, а також отримати допомогу на всіх етапах лікування [1].

Висновки. В Україні існують значні виклики у реалізації програм скринінгу раку молочної залози, серед яких обмежені ресурси, нерівність доступу до медичних послуг, недостатня інституційна спроможність, а також необхідність адаптації національної політики до європейських стандартів. Це вимагає покращення координації між різними рівнями влади та медичними установами, а також вдосконалення фінансування та інфраструктури. Оновлення нормативно-правової бази, зокрема прийняття нових стандартів щодо діагностики, лікування та скринінгу, є важливим кроком для модернізації державної політики в сфері боротьби з раком молочної залози. Програми повинні враховувати соціально-економічні, культурні, географічні та інші аспекти, що дозволить знизити бар'єри для жінок у доступі до медичних послуг. Інтеграція України до європейського профілактичного простору відповідно до положень Європейського плану боротьби з раком сприятиме вдосконаленню скринінгових програм. Важливою частиною є забезпечення гармонізації підходів до профілактики раку молочної залози з урахуванням специфіки українських умов та правового режиму воєнного стану.

Задля досягнення сталих результатів необхідним є ухвалення та належна імплементація державних програм з організованого скринінгу раку, що базуються на доказових підходах та міжнародних стандартах, при цьому враховуючи особливості української системи охорони здоров'я. У результаті проведеного дослідження основними рекомендаціями щодо модернізації профілактичної політики є: збільшення інвестицій в інфраструктуру для скринінгу, посилення міжсекторальної взаємодії між державними органами, медичними установами та громадськими організаціями, розширення інформаційно-просвітницької кампанії про важливість регулярного скринінгу, удосконалення механізмів моніторингу та оцінки ефективності програм. Реалізація цих заходів сприятиме зниженню смертності від раку молочної залози в Україні та поліпшенню

якості життя пацієнток. Продовження наукових досліджень для оцінки ефективності нових моделей скринінгу та адаптації європейських стандартів до українських реалій стане важливим напрямом подальших наукових розвідок.

Література

1. Безоплатне лікування раку молочних залоз: де та як отримати у 2024 році. *Kosht media*. 2024. URL: https://kosht.media/https-kosht-media-bezkoshtovne-likuvannia-raku-molochnykh-zaloz/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 17.04.2025).

2. В Україні стартував просвітницький проєкт про боротьбу з раком в умовах війни. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3927406-v-ukraini-startuvav-prosvitnickij-proekt-pro-borotbu-z-rakom-v-umovah-vijni.html> (дата звернення: 16.04.2025).

3. Всесвітній день боротьби проти раку: скринінг та рання діагностика рятують життя. *Центр громадського здоров'я МОЗ України*. 2025. URL: https://phc.org.ua/news/vsesvitniy-den-borotbi-proti-raku-skrining-ta-rannya-diaagnostika-ryatuyut-zhittya?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 28.04.2025).

4. Дузь О. М. Реалізація державної політики щодо надання медичної допомоги при онкологічних захворюваннях в Україні : дис. ... д-ра філос. : 281 «Публічне управління та адміністрування». Київ, 2024. 230 с.

5. Зуб В. О. Аналіз результативності програм профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями в Західних областях України. *Медична наука України*. 2022. № 18 (4). С. 81-88. <https://doi.org/10.32345/2664-4738.4.2022.12>.

6. Криштанович М. Ф. Роль державного управління в реалізації програм профілактики у сфері охорони здоров'я: проблеми та перспективи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та*

адміністрування. 2025. № 16. <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-16-02-08>.

7. Лехан В. М. Порівняльний аналіз підходів до профілактики в Європі та Україні / В. М. Лехан, Л.В. Крячкова, О.П. Максименко, М.І. Заярський, Е.В. Бродська. *Україна. Здоров'я нації*. 2017. № 3. С. 159-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2017_3_29 (дата звернення: 10.04.2025).

8. Максимюк І. В., Груб З. В. Державне управління в наданні онкологічної допомоги населенню. *Інвестиції : практика та досвід*. 2022. № 11–12. С. 95–101. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1886> (дата звернення: 16.04.2025).

9. На лікування онкохвороб у 2025 році передбачено понад 6,4 мільярда – МОЗ. *Укрінформ*. 2025. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3956247-na-likuvanna-onkohvorob-u-2025-roci-peredbaceno-ponad-64-milarda-moz.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 15.04.2025).

10. Національна стратегія контролю злоякісних новоутворень на період до 2030 року та затвердження плану дій з її реалізації на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.08.2024 р. № 730-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 13.04.2025).

11. Під час міжнародної конференції з питань відновлення України URC2024 досягнуто домовленості про виділення понад 185 млн євро для сфери охорони здоров'я України. *МедПросвіта: професійний інфопростір*. 2024. URL: https://medprosvita.com.ua/185-mln-yevro-dlya-sferi-ohoroni-zdorov-ya-ukrayini/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 17.04.2025).

12. Порядок скринінгу і ранньої діагностики раку молочної залози та моніторингу стану здоров'я пацієнток з груп ризику: Наказ МОЗ України від 05.08.2024 р. № 1368, зі змінами згідно Наказом МОЗ України від 23.08.2024

р. № 1480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1273-24#n19> (дата звернення: 17.04.2025).

13. Про забезпечення скринінгу і ранньої діагностики окремих видів раку та моніторингу стану здоров'я пацієнтів з груп ризику: Наказ МОЗ України від 05.08.2024 р. № 1368, зі змінами згідно Наказом МОЗ України від 23.08.2024 р. № 1480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1273-24#n19> (дата звернення: 17.04.2025).

14. Про створення національного канцер-реєстру України: Наказ МОЗ України від 22.01.1996 р. № 10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0010282-96?find=1&text=%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85+#w2_2 (дата звернення: 18.04.2025).

15. Про схвалення Національної стратегії контролю злоякісних новоутворень на період до 2030 року та затвердження плану дій з її реалізації на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.08.2024 р. № 730-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.04.2025).

16. Рамковий договір між Урядом України та Урядом Французької республіки щодо офіційної підтримки проекту з модернізації діагностики та лікування раку молочної залози. Дата набрання чинності: 20.12.2024 р. № 250_004-24. *Верховна Рада України : офіційний вебсайт*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_004-24#Text (дата звернення: 17.04.2025).

17. Слободян А. І., Паламар Б. І. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення в Україні та організація медичної допомоги при онкологічних

захворюваннях грудної залози (аналітичний огляд літератури). *Клінічна та профілактична медицина*. 2022. № 3 (21). С. 84-94.

18. Стандарт медичної допомоги «Рак молочної залози»: наказ МОЗ України № 195 від 03.02.2025 року. URL: https://moz.gov.ua/storage/uploads/5cfe436a-564a-4369-a846-139ee6d74533/dn_195_03022025_dod.pdf (дата звернення: 19.04.2025).

19. French Healthcare Association супроводжує підписання двох угод між урядами Франції та України про будівництво нових лікарень та боротьбу з раком молочної залози. *Посольство Франції в Україні*. 2024. URL: https://ua.ambafrance.org/French-Healthcare-Association-suprovodzhue-piidpisannya-dvoh-ugod-miizh?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 19.04.2025).

References

1. Bezoplatne likuvannia raku molochnykh zaloz: de ta yak otrymaty u 2024 rotsi [Free breast cancer treatment: where and how to get in 2024]. Kosht media - Kosht media. 2024. Retrieved from: https://kosht.media/https-kosht-media-bezkoshtovne-likuvannia-raku-molochnykh-zaloz/?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

2. V Ukraini startuvav prosvitnytskyi proiekt pro borotbu z rakom v umovakh viiny [In Ukraine, the educational project on the fight against cancer in the conditions of war has started]. Ukrinform – Ukrinform. 2024. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3927406-v-ukraini-startuvav-prosvitnickij-proekt-pro-borotbu-z-rakom-v-umovah-vijni.html> [in Ukrainian].

3. Vsesvitnii den borotby proty raku: skryninh ta rannia diahnozyka riatuiut zhyttia [World Cancer Fighting Day: Screening and Early Diagnosis Save Life]. Tsentр hromadckoho zdorovia MOZ Ukrainy – Center for Public Health of the Ministry of Health of Ukraine. 2025. Retrieved from:

https://phc.org.ua/news/vsesvitniy-den-borotbi-proti-raku-skrining-ta-rannya-diagnostika-ryatuyut-zhittya?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

4. Duz, O. M. (2024). Realizatsiia derzhavnoi polityky shchodo nadannia medychnoi dopomohy pry onkologichnykh zakhvoriuvanniakh v Ukraini [Implementation of state policy on providing medical care for cancer in Ukraine]. Ph.D. in Public Management and Administration. Kyiv, 230 [in Ukrainian].

5. Zub, V. O. (2022). Analiz rezultatyvnosti prohram profilaktyky ta borotby z onkologichnymy zakhvoriuvanniamy v Zakhidnykh oblastiakh Ukrainy [Analysis of the effectiveness of programs for prevention and control of cancer in the western regions of Ukraine]. *Medychna nauka Ukrainy – Medical science of Ukraine*. 18 (4), 81-88. Retrieved from: <https://doi.org/10.32345/2664-4738.4.2022.12> [in Ukrainian].

6. Kryshchanovych, M. F. (2025). Rol derzhavnoho upravlinnia v realizatsii prohram profilaktyky u sferi okhorony zdorovia: problemy ta perspektyvy [The role of public administration in the implementation of health care programs: problems and prospects]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia – Problems of modern transformations. Series: Right, Public Administration and Administration*, 16. Retrieved from: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-16-02-08> [in Ukrainian].

7. Lekhan, V. M., Kriachkova, L. V., Maksymenko, O. P., Zaiarskyi, M. I., Brodska, E. V. (2017). Porivnialnyi analiz pidkhodiv do profilaktyky v Yevropi ta Ukraini [Comparative analysis of approaches to prevention in Europe and Ukraine]. *Ukraina. Zdorovia natsii – Ukraine. Nation's health*. 3, 159-165. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2017_3_29 [in Ukrainian].

8. Maksymiuk, I. V., Hrub, Z. V. (2022). Derzhavne upravlinnia v nadanni onkologichnoi dopomohy naselenniu [Public administration in providing cancer assistance to the population]. *Investytsii : praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*. 11-12, 95–101. Retrieved from: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1886> [in Ukrainian].

9. Na likuvannia onkokhvorob u 2025 rotsi peredbacheno ponad 6,4 miliarda – MOZ [More than 6.4 billion - MOH is provided for the treatment of cancer cavities in 2025]. Ukrinform – Ukrinform. 2025. Retrieved from: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3956247-na-likuvanna-onkohvorob-u-2025-roci-peredbaceno-ponad-64-milarda-moz.html?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

10. Natsionalna stratehiia kontroliu zloiakisnykh novoutvoren na period do 2030 roku ta zatverdzhennia planu dii z yii realizatsii na period do 2025 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [National Strategy for Control of Malignant Tumors for the Period up to 2030 and approval of the Action Plan for its implementation for the period up to 2025: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2024, August 02). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

11. Pid chas mizhnarodnoi konferentsii z pytan vidnovlennia Ukrainy URC2024 dosiahnuto domovlenosti pro vydilennia ponad 185 mln yevro dlia sfery okhorony zdorov'ia Ukrainy [During the International Conference on Recovery of Ukraine URC2024, an agreement was reached to allocate more than 185 million euros for the health care sphere of Ukraine]. MedProsvita: profesiinyi infoprostir – Medical Education: Professional Infosum. 2024. https://medprosvita.com.ua/185-mln-yevro-dlya-sferi-ohoroni-zdorov-ya-ukrayini/?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

12. Poriadok skryninhu i rannoi diahnostryky raku molochnoi zalozy ta monitorynhu stanu zdorovia patsiientok z hrup ryzyku: Nakaz MOZ Ukrainy [The order of screening and early diagnosis of breast cancer and monitoring the health status of patients at risk: Order of the Ministry of Health of Ukraine]. (2024, August 05). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1273-24#n19> [in Ukrainian].

13. Pro zabezpechennia skryninhu i rannoi diahnostryky okremykh vydiv raku ta monitorynhu stanu zdorovia patsiientiv z hrup ryzyku: Nakaz MOZ

Ukrainy [About ensuring screening and early diagnosis of certain types of cancer and monitoring the health status of patients at risk: Order of the Ministry of Health of Ukraine]. (2024, August 05). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1273-24#n19> [in Ukrainian].

14. Pro stvorennia natsionalnoho kantser-reiestru Ukrainy: Nakaz MOZ Ukrainy [On the creation of the National Cancer Register of Ukraine: Order of the Ministry of Health of Ukraine]. (1996, January 22). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0010282-96?find=1&text=%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85+#w2_2 [in Ukrainian].

15. Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii kontroliu zloiakisnykh novoutvoren na period do 2030 roku ta zatverdzhennia planu dii z yii realizatsii na period do 2025 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [About approval of the National Strategy for Control of Malignant Tumors for the Period up to 2030 and approval of the Action Plan for its implementation for the period up to 2025: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2024, August 02). 08.2024 p. № 730-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/730-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

16. Ramkovyi dohovir mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Frantsuzkoi respubliky shchodo ofitsiinoi pidtrymky proektu z modernizatsii diahnostryky ta likuvannia raku molochnoi zalozy [Framework Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the French Republic on the official support of the project to modernize the diagnosis and treatment of breast cancer]. (2024, December 20). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_004-24#Text [in Ukrainian].

17. Slobodian, A. I., Palamar, B. I. (2022). Suchasnyi stan normatyvno-pravovoho zabezpechennia v Ukraini ta orhanizatsiia medychnoi dopomohy pry

onkolohichnykh zakhvoriuvanniakh hrudnoi zalozy (analychnyi ohliad literatury) [The current state of regulatory support in Ukraine and the organization of medical care for oncological diseases of the breast (analytical review of literature)]. Klinichna ta profilaktychna medytsyna – Clinical and preventive medicine. 3 (21), 84-94 [in Ukrainian].

18. Standart medychnoi dopomohy «Rak molochnoi zalozy»: Nakaz MOZ Ukrainy [Medical care standard "Breast Cancer": Order of the Ministry of Health of Ukraine]. (2025, February 03). Retrieved from https://moz.gov.ua/storage/uploads/5cfe436a-564a-4369-a846-139ee6d74533/dn_195_03022025_dod.pdf [in Ukrainian].

19. French Healthcare Association suprovodzhue pidpysannia dvokh uhod mizh uriadamy Frantsii ta Ukrainy pro budivnytstvo novykh likaren ta borotbu z rakom molochnoi zalozy [French HealthCare Association accompanies the signing of two agreements between the governments of France and Ukraine on the construction of new hospitals and fighting breast cancer]. Posolstvo Frantsii v Ukraini – French Embassy in Ukraine. 2024. Retrieved from https://ua.ambafrance.org/French-Healthcare-Association-suprovodzhue-piidpisannya-dvoh-ugod-miizh?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].